

Pražské sochařské výstavy 1898 – 1916

Příspěvek k problematice galerijní prezentace sochy

Abstrakt disertační práce

Sochařství jako umělecká disciplína zažilo v Čechách kolem přelomu 19. a 20. století nesmírně dynamický vzestup. S jistým zpožděním tak následovalo tolik obdivovaný vzor Francie, kde v roce 1910 Charles Morice s odkazem na Rodina a jeho žáky dokonce konstatoval převahu moderního sochařství nad malbou. Také v Čechách, zejména zásluhou dominantní osobnosti učitele J. V. Myslbeka, dozněla velmi ambiciózní skupina sochařů, která byla připravena řešit vzrůstající společenskou poptávku po dílech monumentálního charakteru, jež si zvláště v podobě pomníků takřka podmanila veřejný prostor města. Sochaři se věnovali zakázkám dekorativních soch pro architekturu i objednávkám funerální povahy, které jim zaručovaly jistý příjem a otevíraly cestu k vlastní volné tvorbě. Především ale onen „mor pomníkový“ poutal k sochařství všeobecnou pozornost a zajišťoval umělcům společenskou prestiž. Sochaři se začali více účastnit uměleckého dění a podstatnou měrou se podíleli na řešení aktuálních výtvarných problémů. Konjunktura, kterou zažívalo sochařství veřejného prostranství, se přenesla rovněž do soudobých výstavních sálů, kde si plastika nárokovala nepřehlédnutelné místo a na rozdíl od soch vznikajících na zakázku se v řadě případů stala nositelem velmi moderní formy i obsahu. Galerijní prezentace sochy ztratila parametry historizující glyptotéky a prošla výraznou reformou. Expozice soch či výstavy, na nichž byla sochařská díla zastoupena, nabyly podoby moderních sofistických přehlídek, jejichž autoři měli na zřeteli vytvoření velmi kompaktní umělecké podívané.

Právě pojetí galerijní prezentace sochařských děl na přelomu 19. a 20. století je předmětem mé disertační práce. Na základě katalogů zjišťuji vzrůstající participaci sochařů na

pražských výstavách Krasoumné jednoty a Spolku výtvarných umělců Mánes (od roku 1911 si všímám rovněž Skupiny výtvarných umělců). Zabývám se zastoupením konkrétních autorů a následnou reflexí jejich účasti v soudobé publicistice (K. B. Mádl, F. X. Šalda, Miloš Jiránek, Karel Čapek, aj.). Prostřednictvím analýzy fotografií otištěných v soudobých uměleckých i populárních časopisech (mj. Volné směry, Dílo, Český svět, Zlatá Praha) hodnotím změny zvyklostí kolem vystavení sochy jako uměleckého díla. Zkoumám, jak dalece se v českém prostředí uplatňují soudobé výstavní trendy reprezentované zejména principem amor vacui, mobilním systémem vnitřní architektury nebo teorií Gesamtkunstwerku. Zaměřuji se také na užití a následné opuštění aplikace secesní ornamentiky ve výstavních sálech. V mezích možností pramenného materiálu věnuji pozornost barevnosti výstavního prostředí. Zajímá mě rovněž atmosféra velkých pražských výstav zahraničních sochařů (Rodin, Meunier, Bourdelle), přijetí těchto akcí místním publikem a zhodnocení poznatků při realizacích sochařských přehlídek českých autorů. S pomocí dostupných pramenů (evidenční knihy Krasoumné jednoty v Archivu Národní galerie v Praze a SVU Mánes v Archivu hlavního města Prahy) studuji prosazování drobné plastiky na trhu s uměním. Zabývám se také měnícím se společenským a uměleckým statutem sochařů a posuzuji, do jaké míry se tito aktivně podíleli na organizaci soudobého výstavního dění a jeho reformě.